

2025-11-17 Nr. NV-2606

VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTAS Nr.: TAP-25-1332(2) TAIS- 25-5042(5)		DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2003 M. GRUODŽIO 24 D. NUTARIMO NR. 1688 „DĖL VALSTYBINĖS KALBOS MOKĖJIMO KATEGORIJŲ IR JŲ TAIKYMO TVARKOS APRAŠO PATVIRTINIMO“ PAKĖITIMO“ PROJEKTO PAKARTOTINIO TEIKIMO		
		Rengėjas	Svarstyta	Siūloma
Išstatymo įgyvendinamasis teisės aktas	Pasirenkama ☒ Taip ☐ Ne Priėmimo Terminas Norėdami įvesti datą, spustelėkite arba bakstelėkite čia.	Švietimo, mokslo ir sporto ministerija	Pasirenkama ☐ TAP ☐ LRV pasitarimas ☐ LRV posėdis ☒ Nesvarstyta	Pasirenkama ☒ Svarstyti TAP ☐ Svarstyti LRV pasitarime ☐ Svarstyti LRV posėdyje ☐ Gražinti tobulinti
Igyvendina Vyriausybės programą	Pasirenkama ☐ Taip ☒ Ne			

SPRENDŽIAMA PROBLEMA

Nuo 2026 m. sausio 1 d. įsigalios Valstybinės kalbos įstatymo pakeitimai, nustatantys, kad Lietuvoje *parduodantys prekes ir (ar) paslaugas teikiantys juridiniai ir fiziniai asmenys, kitos organizacijos ir jų padaliniai (išskyrus, jei šia veikla nesiverčia nuolat) privalo užtikrinti užtikrina tiesioginį gyventojų aptarnavimą valstybine kalba Vyriausybės nustatyti lietuvių kalbos mokėjimo lygiu*. (išimties gali būti taikomos Mokslo ir studijų įstatyme numatytais atvejais, kai reikalavimas mokėti valstybinę kalbą laikomas nepagrįstu teisės dirbti ribojimu).

Migracijos departamento duomenimis Lietuvoje šiuo metu gyvena apie 204 tūkst. užsieniečių. Didžioji dalis jų dirba statybų ir tarptautinių krovinių gabenimo srityje (daugiau nei **70 tūkst.** užsieniečių), kuriai kalbos mokėjimo reikalavimas nėra taikomas. Kasmet nuo 2022 m. iš Ukrainos į Lietuvą atvyksta apie **40-70 tūkst.** asmenų, kuriems dėl karo Ukrainoje nustatyta išimtis¹. Tad apytiksliai ministerijos skaičiavimu **pakeitimai galimai būtų aktualūs apie ~94 tūkst. asmenu**. Svarbu pažymėti, kad daliai šių asmenų, priklausomai nuo to, kuriame sektoriuje jie dirba, galimai būtų taikomas ne bazinės, o aukštesnės kalbos mokėjimo kategorijos reikalavimas (pavyzdžiui, jei dirbama pagal valstybės reglamentuojamą profesiją).

PROBLEMOS SPRENDIMO PRIEMONĖS

Projektu siūloma:

- nustatyti bazinę valstybinės kalbos mokėjimo kategoriją**, kuri atitinka lietuvių kalbos mokėjimo **A1 lygį**;
- nustatyti, kad bazinė kategorija 2 metus taikoma užsieniečiams, kurie parduoda prekes ir (ar) teikia paslaugas Lietuvos Respublikoje ir kuriems Valstybinės kalbos įstatyme yra nustatytas reikalavimas mokėti valstybinę kalbą ir aptarnauti gyventojus valstybine kalba. **2 metų terminas skaičiuojamas nuo dienos, kai užsieniečiui pirmą kartą išduotas dokumentas, patvirtinantis ar suteikiantis teisę gyventi Lietuvoje**. Bazinė kategorija taip pat bus taikoma užsieniečiams, turintiems leidimą dirbti sezoninį darbą Lietuvos Respublikoje, kurie parduoda prekes ir (ar) teikia paslaugas Lietuvos Respublikoje ir kuriems Valstybinės kalbos įstatyme yra nustatytas reikalavimas mokėti valstybinę kalbą ir aptarnauti gyventojus valstybine kalba. Užsieniečiams, kuriems suteikta laikinoji apsauga Lietuvos Respublikoje, įdarbinti ir (ar) dirbti savarankiškai valstybinės kalbos mokėjimo kategorijos netaikomos;
- papildyti nutarimo projektą nauju skyriumi „Gyventojų aptarnavimo valstybine kalba užtikrinimas“ nustatant, kad Lietuvoje parduodantys prekes ir (ar) paslaugas teikiantys juridiniai ir fiziniai asmenys turės užtikrinti, kad jų darbuotojai ar jie patys tiesiogiai aptarnautų gyventojus atitinkamu valstybinės kalbos mokėjimo lygiu.

¹ Išimtis nustatyta Vyriausybės 2025 m. liepos 9 d. nutarimu Nr. 490 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. gruodžio 24 d. nutarimo Nr. 1688 „Dėl Valstybinės kalbos mokėjimo kategorijų nustatymo ir jų taikymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“. Keitimu siekta, kad kalbos kategorijų netaikymo išimtis būtų siejama su laikinosios apsaugos statuso turėjimu, kurio terminas Lietuvos Respublikoje nustatomas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. kovo 16 d. nutarime Nr. 224 „Dėl laikinosios apsaugos Lietuvos Respublikoje užsieniečiams suteikimo“.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMA

ŠMSM nurodo, kad naujas reguliavimas sukels didelių iššūkių Nacionalinei švietimo agentūrai (toliau - NŠA), kuri atsakinga už valstybinės kalbos egzaminų organizavimą ir vykdymą tiek verslo atstovams, tiek Lietuvoje dirbantiems užsieniečiams. **Planuojama, kad bazinės kategorijos lietuvių kalbos egzaminai visose bazinėse mokyklose vyks kas mėnesį, 12 kartų per metus. Papildomi egzaminai būtų organizuojami prisitaikant prie poreikio. ŠMSM nurodo, kad per metus laikyti valstybinės kalbos egzaminą galės 8 364 asmenys. Pagal pateiktus duomenis, bazinį lygį 2026-2027 m. galėtų išsilaikyti 16 728 užsieniečiai.**

TEISĖS AKTO PROJEKTO DERINIMAS

Nutarimo projektas ir lydimoji medžiaga parengta atsižvelgus į 2025 m. kovo 25 d., 2025 m. liepos 17 d. ir 2025 m. rugsėjo 19 d. institucijoms derinti teiktiems nutarimo projektams pateiktas pastabas ir pasiūlymus. Taip pat vyko vieša diskusija ir atskiri susitikimai su verslo atstovais.

Nutarimo projektui pastabas ir pasiūlymus pateikė Vidaus reikalų, Kultūros, Teisingumo, Ekonomikos ir inovacijų, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Valstybinė kalbos inspekcija. Argumentai dėl pasiūlymų, į kuriuos neatsižvelgta, pateikti nutarimo projekto, teikto Vyriausybei 2025 m. spalio 29 d. (TAIS Nr.25-5042(4) derinimo pažymoje.

Nutarimo projektas patikslintas pagal Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės, Socialinės politikos grupės bei Ministrės Pirmininkės patarėjo A. Radčenko pateiktas pastabas ir pasiūlymus. Kartu su nutarimo projektu būtų pateiktas Vyriausybės posėdžio **protokolinio sprendimo projektas**, kuriuo ŠMSM būtų pavesta parengti valstybinės kalbos egzaminų organizavimo ir vykdymo tvarkos pakeitimus, siekiant išplėsti egzaminų vykdytojų ratą.

KITI SVARBŪS ASPEKTAI

Įgyvendinant nutarimo projektą, bus reikalingos papildomos 200 000 Eur lėšos naujo lygmens egzaminų organizavimo ir vykdymo infrastruktūrai parengti, kurios numatytos 2026–2027 metų Ministerijos asignavimuose.

PAŽYMĄ PARENGĖ

Giedrė Ulytė

Socialinės politikos grupė, patarėja